

УДК 351.84:35.072.2:342.5(477)
DOI <https://doi.org/10.32782/tnv-pub.2024.3.12>

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ГРОМАДСЬКОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ У КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНОГО ДОБРОБУТУ В ПЕРІОД СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Харечко Д. О. – кандидат наук з державного управління,
доцент, докторант
Національного університету «Львівська політехніка»
ORCID: 0000-0002-9555-2363

У статті визначено, що у контексті концепції добробуту та громадянського благополуччя розглядається завдання державного соціального забезпечення, в якому благополуччя розуміється переважно як благополуччя громадян з усіма факторами, а особливо через сучасні соціально-економічні перебудови та трансформації. Зміст поняття добробуту та ролі держави полягає у захисті економічного та соціального благополуччя. Акцентується, що право на благополуччя і гідне життя немає однозначного трактування.

З'ясовано, що у сучасному світі, де соціально-економічні трансформації відбуваються зі швидкістю, що постійно зростає, питання громадянського благополуччя набувають особливої актуальності. Держава загального добробуту, або соціальна держава, виступає важливим інструментом у забезпеченні стабільності та справедливості в суспільстві. Ця концепція передбачає, що держава не лише регулює економічні процеси, але й активно втручається у соціальну сферу, забезпечуючи своїм громадянам певний рівень добробуту і захисту.

Обґрунтовано, що громадське благополуччя в концепції державної політики загального добробуту охоплює широкий спектр аспектів, включаючи економічну стабільність, соціальну справедливість, доступ до якісної освіти та охорони здоров'я. Важливим елементом є також забезпечення гідних умов праці та соціального захисту для всіх громадян. У сучасних умовах держави стикаються з необхідністю впровадження інноваційних підходів для підтримки цих цілей, враховуючи швидкі зміни в глобальній економіці та технологічні зрушення, що впливають на ринок праці та соціальні структури.

Доведено, що у найзагальніших рисах державна політика добробуту може бути визначена, як форма суспільної організації нації, в якій громадське благополуччя розуміється переважно як добробут громадян, а держава відіграє ключову роль у захисті соціально-економічного благополуччя як важливого права громадянина та усього суспільства. Зазначене засноване на принципах рівності громадян у праві на гідне життя, справедливому соціальному розподілі багатства та суспільної відповідальності за тих, хто не може на сучасному етапі забезпечити собі гідне життя без допомоги держави.

Ключові слова: державна політика, сучасний період, громадське благополуччя, суспільний добробут, соціально-економічні трансформації.

Kharechko D. O. Implementation of the state policy of public welfare in the context of public welfare in the period of socio-economic transformations

The article defines that in the context of the idea of well-being and public well-being, the task of state social security is considered, in which public well-being is understood primarily as the well-being of citizens with all factors, and especially through modern socio-economic restructuring and transformations. The content of the concept of well-being and the role of the state in protecting economic and social well-being. It is emphasized that the right to well-being and a dignified life does not have an unambiguous interpretation, and in different political doctrines this right acquires different sounds. It has been found that in the modern world, where socio-economic transformations are taking place at an ever-increasing speed, issues of public well-being are gaining particular relevance. The general welfare state, or welfare state, acts as an important tool in ensuring stability and justice in society.

This concept assumes that the state not only regulates economic processes, but also actively intervenes in the social sphere, providing its citizens with a certain level of welfare and protection. It is substantiated that public well-being in the concept of the general welfare state covers a wide range of aspects, including economic stability, social justice, access to quality education and health care. Ensuring decent working conditions and social protection for all citizens is also an important element.

In today's environment, states are faced with the need to implement innovative approaches to support these goals, given the rapid changes in the global economy and technological shifts affecting the labor market and social structures. It is proved that in the most general features, the general welfare state can be defined as a form of social organization of the collective life of the nation, in which public welfare is understood mainly as the welfare of citizens, and the state plays a key role in protecting the social and economic welfare of its citizens as an important right of a citizen and a basic the basis of the well-being of the entire society. It is based on the principles of equality of citizens in the right to a dignified life, fair distribution of wealth and social responsibility for those who cannot provide themselves.

Key words: state policy, modern period, public welfare, public welfare, socio-economic transformations.

Постановка проблеми. Державна політика громадського благополуччя базується на ідеї соціальної комунікації між державою, бізнесом і громадянами. У трактуваннях соціальної держави провідну роль відіграє думка про справедливий розподіл, соціальні гарантії, подолання бідності. Важливе значення набуває концепт соціальної справедливості, що розуміється як розподіл суспільних благ, який здатен підтримувати стабільність, відтворення та сталий розвиток як суспільства в цілому, так і людини, її гідність та соціальне благополуччя. Однією з ключових проблем на сучасному етапі є подолання соціальної нерівності, яка загострюється внаслідок повномасштабної війни з РФ і особливостей правового режиму воєнного стану в Україні.

Сутність громадського благополуччя як центральна гуманістична теза нерозривно пов'язана з реалізацією державної політики і забезпеченням умов, за яких кожна людина може реалізувати свій потенціал. Дохід, безумовно, є важливим компонентом благополуччя, оскільки фінансова стабільність дозволяє людям задовольняти основні потреби та планувати своє майбутнє. Однак, громадянське благополуччя охоплює набагато більше аспектів, воно включає доступ до усіх соціальних благ, які відкривають нові можливості та дозволяють брати активну участь у суспільному житті.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасних дослідженнях описується державна соціально-економічна політика не лише найбільш розвинених демократичних держав. Відповідно, існують значні труднощі у визначенні цього поняття, оскільки сьогодні широта застосування ускладнює можливість окреслення аналізу із застосуванням критеріїв, відповідно до яких державну політику можна було б визначити як відповідну країні громадянського добробуту.

У контексті сучасних соціально-економічних трансформацій, таких як глобалізація, цифровізація та зміни на ринку праці, роль країни громадянського добробуту стає ще більш значущою. В умовах нестабільності та невизначеності, зростання нерівності та викликів, пов'язаних з військовою агресією РФ, державі необхідно адаптувати свої механізми підтримки громадян. зазначене включає реформування систем соціального захисту, освіти, охорони здоров'я та інших важливих сфер, з метою забезпечення рівного доступу до ресурсів і можливостей на сучасному етапі для всіх членів українського суспільства.

Мета статті полягає в обґрунтуванні державної політики громадського благополуччя у контексті суспільного добробуту в період соціально-економічних трансформацій.

Виклад основного матеріалу. Держава громадянського добробуту має сприяти більш справедливому розподілу багатств, забезпечуючи підтримку найбільш вразливих верств населення та створюючи умови для соціальної мобільності. Це вимагає не лише фінансових вкладень, але й ефективної політики, спрямованої

на інтеграцію різних соціальних груп, підтримку малозабезпечених та розвиток програм, що стимулюють соціально-економічну активність та інновації.

Благополуччя також означає здатність вести довге і здорове життя, маючи доступ до медичних послуг і здорового способу життя. Важливою складовою благополуччя є можливість впливати на рішення, які приймаються в суспільстві, відчувати свою причетність і вагомість у демократичних процесах. Крім того, життя в соціумі, де кожного поважають і цінують, де панує соціальна справедливість і рівність, є невід'ємною частиною громадянського благополуччя. Тому концепція громадянського благополуччя виходить за межі суто матеріальних показників і включає цілу низку факторів, що сприяють загальному добробуту і гармонійному розвитку особистості в соціальному середовищі.

Сучасні держави стикаються з безліччю викликів, пов'язаних із соціально-економічними трансформаціями, які вимагають адаптації традиційних моделей державної політики [3]. Одним з ключових аспектів є реформування систем соціального захисту, що повинно враховувати нові економічні реалії та потреби населення. У відповідь на збільшення нестабільної зайнятості та зростання частки самозайнятих осіб, держава повинна розробити механізми, що забезпечують соціальну захищеність цих категорій працівників, зокрема шляхом створення універсальних систем соціального страхування.

Успішне функціонування громадянського добробуту також залежить від ефективного управління ресурсами та забезпечення фінансової стабільності. У сучасних умовах багато країн стикаються з проблемою зростання державного боргу та дефіциту бюджету, що вимагає пошуку нових джерел фінансування соціальних програм. Це може включати підвищення ефективності збору податків, боротьбу з ухиленням від сплати податків та корупцією, а також впровадження прогресивного оподаткування, що сприятиме більш справедливому розподілу доходів.

Важливою складовою стратегії добробуту є інвестування в людський капітал, що є особливо важливим сьогодні для України під час військової агресії. Це включає розвиток системи освіти, що має відповідати вимогам сучасного ринку праці, та забезпечення доступу до якісної медичної допомоги. Окрім цього, необхідно створювати умови для безперервного навчання та підвищення кваліфікації, що дозволить громадянам адаптуватися до змін у технологічному середовищі та зберігати конкурентоспроможність на ринку праці та швидкості відновлення економіки та зруйнованих територій.

Значну увагу слід приділити і питанням соціальної інтеграції та боротьбі з бідністю, соціальні програми повинні бути спрямовані не лише на підтримку малозабезпечених верств населення, але й на створення можливостей для їхньої самореалізації та соціальної мобільності. Інновації та цифрові технології відкривають нові можливості для покращення ефективності державних послуг та підвищення рівня громадського благополуччя. Впровадження електронного урядування, цифрових платформ для надання соціальних послуг та інноваційних підходів до охорони здоров'я та освіти можуть значно підвищити доступність та якість зазначених послуг.

Необхідно впроваджувати комплексний підхід, що включає співпрацю між урядом, бізнесом та громадянським суспільством, суспільно-владна взаємодія може сприяти більш ефективному вирішенню соціально-економічних проблем та забезпеченню розвитку суспільства. Державна політика громадського благополуччя на сучасному етапі соціально-економічних трансформацій стикається з численними викликами, серед яких війна в Україні є однією з найгостріших проблем. Війна не

лише спричиняє фізичні руйнування, але й значно впливає на соціально-економічний стан, погіршуючи умови життя усім громадян.

У відповідь на ці виклики, державна політика мусить оперативнo адаптуватися, мобілізуючи ресурси для підтримки Збройних сил України та забезпечення потреб постраждалого від війни населення. Така підтримка сьогодні відіграє важливу роль у державній політиці громадського благополуччя, дозволяючи залучати додаткові ресурси для підтримки військових та цивільного населення [1]. У сучасних умовах соціально-економічних трансформацій та загроз війни, держава повинна активно сприяти розвитку благодійності, створюючи прозорі механізми для збору та розподілу коштів. Це включає надання податкових пільг для благодійників, а також забезпечення відкритості та підзвітності у використанні донатів.

Зазначена державна політика сприяє не лише підвищенню ефективності обороноздатності країни, але й зміцненню соціальної стабільності, допомагаючи громадянам, які постраждали від війни. На сучасному етапі держава повинна бути орієнтована на підтримку усіх верств населення, що передбачає не лише соціально-економічну допомогу, але й забезпечення психологічної підтримки, доступу до медичних послуг та життєво необхідних ресурсів. Умови війни вимагають від держави розробки комплексних програм підтримки, що включають як короткострокові заходи, так і довгострокові стратегії відновлення. Залучення міжнародної підтримки та співпраця з громадянським суспільством є важливими елементами реалізації державної політики, спрямованої на забезпечення відновлення країни.

Державна політика громадського благополуччя також повинна акцентувати увагу на розвиток людського капіталу, отож інвестиції в освіту, охорону здоров'я та професійне навчання є критично важливими для забезпечення стабільності та процвітання суспільства. Війна значно ускладнює реалізацію цих завдань, але саме в такі моменти особливо важливо підтримувати населення, надаючи їм необхідні ресурси для розвитку та самореалізації. Державна політика, спрямована на підтримку соціальної справедливості та рівних можливостей допомагає зменшити негативні наслідки війни та сприяє соціальній згуртованості.

Безумовно, існує проблема як правова, так і моральна втручання держави у рішення людини щодо розпорядження його власним додатковим доходом. Низка систем соціального забезпечення виникли не в результаті державної діяльності, а в результаті поєднання взаємної відповідальності та співпраці. Ідея прав людини на гідне життя, це право на благополуччя та гідне життя досі не має однозначного трактування, і в різних політичних доктринах це право набуває різного звучання [4]. Проголошення прав людини пов'язане з моральним прогресом, історичними процесами гуманізації та емансипації, що розуміється насамперед як звільнення від залежності соціально-економічного характеру, що формують той чи інший ступінь економічної нерівності.

Держава громадського добробуту підриває соціально-економічне зростання, з економічної точки зору економічний розвиток більш важливий для добробуту, ніж соціально-економічне забезпечення. Зокрема представники світового банку, стверджували, що права власності та ринкова економіка мають важливе значення для зростання і, отже, для захисту бідних, тобто соціальна підтримка ґрунтується на економіці. Однак, сама підтримка є цілою галуззю економіки, функціонування якої сприяє соціально-економічному зростанню.

У соціальному контексті державна політика громадського добробуту заохочує залежність і люди потрапляють у пастку бідності, однак дані про динаміку бідності показують, що бідність та залежність не є довгостроковими, а впливають на

людей на різних етапах життєвого циклу. Там, де бідні люди виключені із мереж соціальної підтримки, бідність стає проблемою, що переходить із покоління до покоління. Зважаючи на це за останні тридцять років у багатьох країнах консенсус щодо того, що держава має в абсолютній формі сприяти соціальному забезпеченню, похитнувся.

На сучасному етапі соціально-економічних трансформацій важливо розглядати громадське благополуччя як комплексний та багатогранний феномен. Держава загального добробуту відіграє ключову роль у забезпеченні цього благополуччя, надаючи підтримку та захист своїм громадянам. Проте для досягнення успіху в цій сфері необхідно враховувати нові виклики та можливості, які постають перед суспільством у зв'язку з глобалізацією, технологічними змінами та економічною нестабільністю, соціальна справедливість та рівність можливостей є важливими складовими громадського благополуччя.

У сучасному світі, де нерівність стає все більш помітною, державна політика добробуту повинна розробляти та впроваджувати політики, що спрямовані на зменшення розриву між багатими та бідними. Зазначене включає підтримку малозабезпечених верств населення, створення умов для соціальної мобільності та забезпечення рівного доступу до ресурсів та можливостей для всіх громадян. Ідея добробуту громадян знаходить своє втілення у необхідності та вдосконаленні державного соціального забезпечення. Особливу роль її реалізації має державна система соціального страхування, проте окреслити з точністю кордону та критерії, відповідно до якими державну політику можна було б визначити як відповідну державі загального добробуту, досить складно.

У країнах із різною організацією публічного управління ідея добробуту визначається особливостями державної соціально-економічної політики. Економічні кризи останніх років ставлять перед необхідністю включення в модернізаційний проект не лише соціально-економічне зростання, а й інші параметри, що мають гуманітарний, екологічний, етичний зміст на сучасному етапі соціально-економічних трансформацій. Соціальна несправедливість, і перш за все бідність, означає не тільки реальні нерівності, але та зникнення перспектив розвитку на сучасному етапі для усього населення.

Державна політика громадського добробуту повинна сприяти активній участі громадян у політичному та соціальному житті, забезпечуючи прозорість державних інститутів [2]. Це сприяє зміцненню демократичних цінностей та формуванню відповідального та активного громадянства. Державна політика громадського благополуччя на сучасному етапі соціально-економічних трансформацій має бути гнучкою та адаптивною, готовою до швидких змін та нових викликів. Вона повинна поєднувати підтримку військових та цивільного населення, розвивати інститути благодійності та залучати міжнародну допомогу. Державна політика громадського добробуту має бути не лише гарантом соціального захисту, але й активним учасником у формуванні сприятливих умов для всебічного розвитку особистості та суспільства в цілому.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Держава громадянського добробуту повинна бути гнучкою та адаптивною, готовою до змін і викликів та загроз на сучасному етапі. Тільки за таких умов можливо забезпечити високий рівень громадського благополуччя, де кожен громадянин має можливість жити гідно, реалізовувати свій потенціал та відчувати себе частиною справедливого та рівноправного суспільства. Держава громадянського добробуту має бути не лише гарантом соціального захисту, але й активним учасником у формуванні сприятливих умов для всебічного розвитку особистості та суспільства в цілому.

Державна політика громадянського благополуччя на сучасному етапі соціально-економічних трансформацій повинна бути комплексною та адаптивною, враховуючи виклики та загрози, які постають перед країною, зокрема в умовах війни. Підтримка збройних сил України та цивільного населення через стимулювання благодійних донатів, інвестування в людський капітал, забезпечення соціальної справедливості та залучення міжнародної допомоги є ключовими напрямками зазначеної політики. Лише за умов суспільно-владної взаємодії між державою, громадянським суспільством та міжнародними партнерами можна досягти високого рівня громадського благополуччя, де кожен громадянин має можливість реалізувати свій потенціал і жити в рівноправному суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Батиргареева В.С. Основні напрями протидії поширенню дезінформації. *Інформація і право*. № 2 (33). 2020. С. 121–131.
2. Бутник О.О., Немирівська О.Я. Особливості публічного управління в умовах світової пандемії. *Право та державне управління*. 2020. № 2. С. 142.
3. Васильєв О. С. Концептуалізація поняття «державна політика»: сучасне розуміння. *Державне будівництво*. 2014. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2014_1_7 (дата звернення: 11.06.2024).
4. Дегтяр О.А. Державне регулювання розвитку соціальної сфери: концептуальні засади та практика : монографія. Харків : С.А.М., 2014. 508 с.

REFERENCES:

1. Baturhareieva, V.S. (2020). Osnovni napriamy protydii poshyrenniu dezinformatsii (na prykladi pandemii COVID-19) [The main directions of counteracting the spread of misinformation (on the example of the pandemic COVID-19)]. *Informatsiia i pravo – Information and law*, 2 (33), 121–131 [in Ukrainian].
2. Butnyk, O.O. & Nemyriv'ska, O.Ya. (2020). Osoblyvosti publichnoho upravlinnia v umovakh svitovoi pandemii [Features of public administration in a global pandemic]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia – Law and public administration*, 2, 142 [in Ukrainian].
3. Vasyl'iev, O. S. (2014). Kontseptualizatsiia poniattia “derzhavna polityka”: suchasne rozuminnia [Conceptualization of the concept of “public policy”: modern understanding]. *Derzhavne budivnytstvo – State building*, 1. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2014_1_7 [in Ukrainian].
4. Diehtiar, O.A. (2014). Derzhavne rehuliuвання rozvytku sotsial'noi sfery: kontseptual'ni zasady ta praktyka [State regulation of social sphere development: conceptual principles and practice]. Kharkiv: S.A.M. [in Ukrainian].